

Nr 226.

Av herrar **Schotte** och **Rosén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 353 med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen få undertecknade härmed väcka följande motion.

Vi tillåta oss därvid först fästa uppmärksamheten vid förslaget i 30 § angående länsvalkretsar, vilket i redan väckta motioner blivit föremål för uppmärksamhet. För åtminstone de två översta norrlandslänen skulle en länsindelning bliva synnerligen oläglig. Än mer än nu bleve en mängd kandidater fullständigt främmande för valmännen, valomkostnaderna bleve betydande och organisationen inom de olika partierna försvårad, vilket allt komme att öka valledan och föranleda ett ringa deltagande i valen, med alla därav härflytande oberäkneligheter. Dessutom ger denna utökning av valkretsarna ej full proportionell rättvisa och giva i många fall sämre sådan än det nuvarande systemet. Åtminstone i Västerbottens län hava länsstyrelse och landstinget motsatt sig att hela länet bleve valkrets till andra kammaren. Vi anse således nödigt att påyrka att *förhållandena i berörda avseenden bliva såsom nu och att således Västerbottens och Norrbottens län fortfarande må få inrymma två valkretsar vardera.*

I 54 § föreskrives, att andrakammarvalen skola äga rum å tredje söndagen i september med vissa möjligheter till undantag för städer och, efter beslut av konungen, då »synnerliga skäl» därtill äro. Nu inträffar emellertid att härmed vissa olägenheter föreligga för de på kommunikationer vanlottade Norrlandslänen, särskilt de båda översta. I Västerbottens län, där landstinget nu sammanträder tredje måndagen i september,

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 3 saml. 83 häft. (Nr 226, 227.) 1

måste *alla* landstingsmännen — utom de från Umeå stad och dess närhet — resa så tidigt för att kunna inställa sig i landstinget, att valförrettningen på söndagen icke tagit sin början. De berövas sålunda för år 1921 sin rösträtt till andra kammaren, varjämte, då ett flertal landstingsmän äro ordförande i valnämnderna, svårigheter att besätta dessa platser mångenstädes komma att uppstå. På samma sätt blir fallet med ett flertal landstingsmän i t. ex. Västernorrlands och Jämtlands län, som för närvarande ha landstinget utsatt till andra måndagen i september och som med landstingets numera långa och säkert för framtiden än mera utsträckta varaktighet icke kunna hinna hem till valet. Sannolikt föreligga liknande förhållanden även i några andra län. Att på grund av tredje stycket i mom. 1 i 54 § kunna påräkna medgivande från Konungen till bestämmande av annan valtid synes oss i hög grad tvivelaktigt och ovisst. Till de »synnerliga» skäl, som där åberopas, lär knappast kunna med säkerhet hänföras svårigheter eller omöjligheter för vissa landstingsmän att deltaga i valet.

Andra stycket i förevarande mom. synes oss onödigt beträffande städerna i allmänhet. Ett undantag till dessas förmån från söndagen som valdag torde knappast vara påkallat annat än möjligen för Stockholm och Göteborg.

Då vi anse, att fördelarna med en för hela riket gemensam valdag icke äro alltför stora, och huvudsaken är att få valen förlagda till en söndag, i enlighet med nu vanlig praxis, samt med föreslagen förändring i allt fall bör anstå, tills den år 1919 genomförda ändringen i tiden för landstingets sammanträden inträder, yrka vi, att 54 § 1 måtte erhålla följande lydelse:

1. Val i hela riket till andra kammaren förrättas, då valen ske på grund av 17 § mom. 1 riksdagsordningen å den söndag i september månad, som konungens befallningshavande, var för sitt län, bestämmer samt i fall som i 17 § 2 mom. riksdagsordningen avses, å den söndag eller helgdag som av Konungen bestämmes.

I städerna Stockholm och Göteborg må dock valet utsättas till någon lördag under september månad.

Våra ovanberörda ändringsförslag utgå ifrån, att riksdagen nu är beredd att införa huvudsakligen länsvalkretsar och de övriga relativt mindre förändringar, som propositionen avser. Enligt vår mening äro dock dessa ändringar, helst efter de modifikationer av förslaget, som vi

ovan föreslå, icke av den vikt, att de nu påkalla genomförande av ett förslag, som så sent inkommit på riksdagens bord, att det näppeligen kan erhålla en uttömmande behandling och till alla sina konsekvenser genomtänkas. Då vi dessutom starkt sympatisera med den i andra kammaren i förevarande sammanhang väckta frågan om återgång till enmansvalkretssystemet med de tillägg och utbyggnader, som krävas för att en rättvis representation skall vinnas för olika meningsriktningar — t. ex. något i analogi med det i Tyskland gällande valsättet — vilken fråga emellertid givetvis därförut kräver en omsorgsfull utredning, yrka vi alternativt,

*att hela förevarande kungl. proposition nr 353
måtte av riksdagen avslås.*

Stockholm den 4 maj 1921.

Axel Schotte.

Gustav Rosén.
